

Шаравара Катерина,
студентка першого курсу
заочної форми навчання
(спеціальність «Психологія»,
група БЗ-ПС-141)
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ АСПЕКТ

Будь-яка діяльність людини, у тому числі й мовленнєва, спрямована на досягнення конкретної мети, що зумовлює вибір конкретних дій. Увесь процес діяльності націлений на отримання певних результатів, а отже потребує планування та контролю над виконанням. У загальному розумінні стратегію визначають як мистецтво планування що базується на виважених далекоглядних прогнозах. Дискурсивна ж, або комунікативна, стратегія є планом оптимального втілення певного комунікативного наміру відправника повідомлення, чітким плануванням процесу мовленнєвої комунікації, залежно від конкретних умов спілкування та особистостей комунікантів, або ж комплексом мовленнєвих дій, спрямованих на досягнення комунікативної мети [1, с 54; 20, с. 65]

Дискурсивна стратегія - це комунікативно-соціалтна сукупність чинників свідомості, мислення, мови або мовлення. Водночас дискурсивна стратегія – це й тип поведінки одного з партнерів у певній ситуації діалогічного спілкування, зумовлений планом досягнення глобальної і локальної комунікативних цілей у межах типового сценарію функціонально-семантичної репрезентації інтерактивного типу [2, с 103].

До конститутивних характеристик дискурсивної стратегії належить здатність матеріалізованого комунікативного наміру організувати соціальну діяльність суб'єктів спілкування через його співвіднесення із стандартними нормативно-ціннісними суспільними уявленнями представників національно-мовного менталітету, тобто стратегія передбачає використання мови як знаряддя впливу і регуляції соціальної поведінки. Ментальним корелятом дискурсивної стратегії є концептуалізоване знання, актуальне для реалізації комунікативного наміру [3, с. 85-92], як об'єктне (таке, що відображає онтологію відповідного денотата), так і суб'єктне (таке, що відображає особливості сприйняття денотата суб'єктом пізнання) [4, с. 159].

Вербальним корелятом дискурсивної стратегії виступає весь матеріальний план дискурсу. Дискурсивні стратегії ґрунтуються на стереотипах і об'єктивуються в окремих, відповідних їм, фрагментах дискурсу [5, с 325]. Дискурсивні стратегії класифікують за різними критеріями. Т. ван Дейк, послуговуючись критерієм ієрархічності виділяє глобальну й локальні дискурсивні стратегії: глобальна стратегія корелює з глобальною ціллю дискурсу й охоплює весь дискурс, підпорядковуючи локальні стратегії, спрямовані на реалізацію більш конкретних цілей [6, с. 274-277].

Глобальна стратегія учасників психотерапевтичного сеансу втілюється у глобальній інтенції (або комунікативному намірі), що полягає у встановленні мотиву і, відповідно, інтенції (комунікативної мети), бо мотив визначає інтенцію.

Бібліографічні посилання:

1. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. М. : ЛКИ, 2008. 288 с.
2. Романов А. А. Системный анализ регулярных средств диалогического общения. М. : Ин-т языкознания АН СССР, 1988. 183 с.
3. Стернин И. А. Практическая риторика. М. : Академия, 2003. 272 с.
4. Мартин А. П. Дискурсивний інструментарій аналізу англomовної реклами. Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи. 2009. Вип. 3. С. 159-167.
5. Фролова І. Є. Стратегія конфронтації в англomовному дискурсі: монографія. Х. ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. 344 с.
6. Дейк Т. А. ван Язык. Познание. Коммуникация. М. : Прогресс, 1989. 312 с.